

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
 Félévre — — — — — 3 „ —
 Negyedévre — — — — — 1 „ 50 „
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
 Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető össze-
 küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány
 sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.
 Nyilttér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

A katolikusok reménye.

Évtizedek óta kísért a katolikus autonomia megvalósításának eszméje. Sokszor már olyan stádiumba jutott, hogy komolyan hinni lehetett létrejöttében. Bizottságok tárgyaltak, elaboratumokat készítettek, megállapodásokra jutottak, mikor ugyyszólván készen volt minden, — maga az egész ügy kátyuba került. Így volt a 70-es években s pár évtized kellett hozzá, míg ismét felszínre került. 1897-ben újra megindultak a tárgyalások és tartattak szünet nélkül öt álló esztendeig. Végre megszületett a kisdud, — de csak papiroson. Azóta ismét szunynyad az ügy, emlegetik, emlegetik papi-körökben is, kormány-körökben is, de a megvalósítás folyton elodázódik.

Ami mulik, igen természetesen a kormányon mulik. Az autonomia által főleg a kormánynak ugyyszólván korlátlan jogköre szoríthatnák meg. Ez neki nem kedves csemege. De másként autonomiát elképzelni nem

lehet, ha csak azok a jogok, legalább jórésben, melyeket a kormány gyakorolt, át nem hárulnak az önkormányzati testületre.

Öt év után, 1902-ben létrejött a végleges megállapodás. A püspöki kar, mely előbb tartózkodással viseltetett a bizottság tárgyalásai iránt, az utóbbi időben hozzájárult, csupán az alapok és iskolák tekintetében tett módosításokat, melyeket a bizottság el is fogadott. A kormány kívánalmaira szintén tekintettel voltak, mert a kormány tudtával és meghallgatásával folytak a tárgyalások és jöttek létre a megállapodások. Már pedig ha minden faktor egyetértett, alig áll valami utjában a megvalósulásnak. És mégis!... Négy év telt el azóta!... Igaz, hogy viharos idők jöttek közbe, melyek alatt senki se törődött egyébvel, csak a politikával. Most azok elmúltak. Az új minisztérium kormányraléptekor egy reménysugár csillant fel, mely sejteni engedi, hogy végre megvalósul a katolikusok régi és igen hő óhajta. Az új kormány

barátja a katolikus autonomiának, amit a miniszterelnök szavai kifejezésre juttattak: Haladéktalanul felveszszük azt a fonalat — mondotta Wekerle, — mely a kath. autonomia megoldásához vezet.* Helyes, csak pusztá ígéret ne maradjon. Hogy nem fog maradni, legnagyobb garancia reá maga a kultuszminister, hiszen ő volt a bizottsági tárgyalások lelke, vezetője. Most mint minister nem desauvalhatja azt, amit akkor, mint közember, de a katolikusok vezére jónak látott és keresztül vitt.

A tervezet készen. Meg vannak benne óva a király főkegyuri jogai épen úgy, mint az egyházi szervezet. Mi sem áll tehát utjában, hogy végre valahára a katolikusoknak autonomiájok legyen. A kormányon a sor, hogy a miniszterelnök szavai szerint haladéktalanul felvegye a fonalat, és teremtsen meg a katolikusok önkormányzatát.

Nagykárolyi régiségek. *)

Következnek a Nagy-Károlyi régiségek, u. m. Létezett hajdan Nagy-Károly mező városban egy föld dombal borított vár, melyből is csak a kéményeknek esucesai voltak kissé láthatók, ez körül volt véve meglehetősen mélységű sáncokkal, melyek is égetett téglával oldalt és fenekén ki voltak rakva, valamint a nagyváradi vár is hajdan így volt alkotva, s ellátva felhuzó hiddal — ezen sáncokba vitték be eresztése végett 4. esatorna az az földalatti kanális színté égetett téglából épült oldal fallal, és bóthajtással el volt látva, ezen kanálisba négy felől gyűlt össze az utczák árkaiból az eső viz, az 1-ső kanális kezdődött a majthényi autcza napnyugati végén az úgy nevezett Medve ház fogadó arányában, felül van rostelyal fedezve — a második a Sólház tályékáról — a 3-ik a Serház felől — 4-ik a nagy templom felől, veszi folyamát, ezen téglával kirakott kanálisok még jelenleg is léteznek, hajdan ezeknek conservatiojára nagy gond fordított, jól jut emlékezetemben, hogy a rabok ezek-

*) A Bodnár Béla emlékeiből.

nek tisztítására be küldöttek, kik a canális fenekéről a sarat, s a bóthajtásról a pókhálót tisztították, a canális ugyan nem ember magassága, de görnyedezve mégis megjárható volt.

Későbbben a föld mely a várat fedezte, elhordatott, és a vár kastély formára átalakított, a mint most látni lehet. — És az az egész grófi udvartere planiroztatott, mi iskolába járó gyermekek, naponkint arra vetűk az utunkat, hogy ezen munkát láthassuk.

A többek között borzasztó volt azon jelenet mit a planirozás alkalmával szemlélünk, tudni illik amint a munkások, ásták, vágtak, egyszerre egy boltozatra akadtak, mit is le rombolván, előttünk egy négy szegű téglá falakkal rakott üreg 1. öl magassága és circiter 4. lábnyi szélességű, melynek fenekén találtattak egy emberi alaknak össze növe rogyott s rakásra hullott esontjai notandum ezen üregnek fala belső oldalában látszatott egy vak ablak, melyben leborítva találtattott egy négy szegletű mint egy egy íezényi nagyságu üveg palaczk, ezen üvegpalaczk a régiséget azzal jeletle, hogy ennek oldalai, sárgás zöld, és rozszba forma színnel voltak foltonként, — hogy

pedig az leborítva találtattott, arra látszatik mutatni, hogy azon szerenesetlen, ki oda be vala falazva a nekie utólsó keserves vigasztalására adott italt, akár viz, akár bor lett légyen az alkálmasint ki üresítette, és leborította. — ezen borzasztó esetről, hogy mikor, és kit falaztak légyen be semi bizonyos nem tudatik, találólóg némelyek gyanítják, hogy talán régi kurucz világban valami rebelis lett volna így kivégezendő. —

Emlékezetre méltó Nagy-Károlyról, hogy a Serház utczában a déli részen egész uteza hosszában oldalt létezett 2 temető, egyik a r. katolikusok részére, a másik a Helvét vallásnaké köz deszka palánkal egymástól el rekesztve. A katolikusok temetőjében létezett, egy díszes nagyoeska kápolna, toronnyal ékesítve, és egy harangal ellátva — a Helvét részeni temető rakva volt gyümölcs termő fákkal, melyek nem kis hasznót hajtottak — ezen gyöles fák mind ki vágadtattak, és helyettek selyembogarak természetese végett eper fák ültetődtek, de talán már megszünt a buzgóság — a katolikusok temetőjében pedig Gróf Károlyi György ő excellenciája egy terjedelmes ló istállót épített, holott is a mint mondják a lovak éjszakának üdójén sokat nyughatatlankodnak.

Joó László
 óra- és ékszer-üzletét

folyó évi május hó
 1-én a Gilyén József
 ur házába, a Szlavik
 Zsigmond ur üzlete
 mellé

helyeztem át.

Megtámadott delegátusok.

Bécsben egy tüntető tömeg megtámadta a delegáció épületét, épen mikor a delegátusok ülést tartottak. Bezúrták az ablakokat, melyeken keresztül botok, eserepek, kövek repültek a termekbe. Egy bábót akasztófára huztak s Kossuth Ferenc neve volt reá írva, hasonlóan tettek Kossuth arcképével. És mindez a rendőrség assistentiája mellett történt. Csak nagy későn oszlatták szét a tömeget, midőn azok már a kaput kezdték ostromolni.

Városi közgyűlés.

Törvényhatósági bizottságunk tegnapelőtt délután két közgyűlést tartott. Az egyik a június havi rendes, a másik egy rendkívüli közgyűlés volt. Mindkettőn új főispánunk, dr. Falussy Árpád elnökölt, kit a terembe lépésekor a törvényhatóság tagjai lelkesült éljennel üdvözöltek. A főispán most először elnökölt törvényhatóságunk közgyűlésén. Az a meleg rokonszenv, mely az installációs közgyűlésen nyilatkozott meg, hatványozottan fokozódik iránta, mert a törvényhatóság olyan főispánt nyert benne, kinek jelszava a törvényesség és igazságosság s a ki városunk fejlődéséért és boldogulásáért, kulturájának emeléséért minden erejével közre fog munkálkodni.

A közgyűlést megnyitó beszédében, melyet nagy tetszéssel fogadtak a bizottsági tagok, rövid visszpillantást vetett a közelmúlt politikai eseményeire. Országunk, nemzetünk fölött — ugymond — elsimultak azok a politikai hullámok, melyek nemzeti önállóságunk egére sötét felhőként borultak.

Egy sötét korszakot zárt le a nemzet megnyilatkozott akaratával. Hiszi, reméli, hogy ez a korszak örökre letűnve marad s a béke helyreálltával ki fog épülni az új, erős, független Magyarország. Az építés munkájában a vármegyék és városok törvényhatóságára nagy feladatok várnak. E fel-

adatok megvalósításában az elsők között fog működni. A törvényhatóság támogatását kérve, szívélyes üdvözlés után a közgyűlést megnyitotta.

Mielőtt a tárgyalás megkezdődött volna; a főispán törvényes jogával élve, a tisztikar egyik érdemes, munkás tagját, *Jékei Károly* alkapitányt, a katonaiügyosztály vezetőjét, tiszteletbeli tanácsossá nevezte ki.

A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítő bizottság megválasztása után *Ferencz Ágoston* tanácsjegyző felolvasta a polgármesteri jelentést, melyben a szervezési szabályrendelet módosításának tervezete volt a közgyűlés tagjaival megismertetve. E tervezet szerint a kihágási ügyekben való bíraskodás a főkapitány hatáskörébe van utalva. *Kelemen S.* bizottsági tag a tervezetnek ezen pontját elejtendőnek tartja s a kihágások fölötti bíraskodást független bíróság hatáskörébe óhajtja utaltatni. A módosításokkal a jövő közgyűlés fog foglalkozni. A polgármestert megbizta a közgyűlés, hogy a tervezet kellő időben nyomassa ki s azt az egyes szakaszok indokolásával együtt a bizottság tagjainak küldje meg.

A múlt közgyűlésen dr. *Törseök Károly* bizottsági tag interpellációt intézett a polgármesterhez, melyben a felől kért felvilágosítást, hogy a Neuschloss-féle fűrészgárhoz idegen helyről szállított anyagok után a szatmár-erdőti vasut fizet-e kövezet- és hidvámot.

Mint hogy az interpelláció tanácsi határozatot vont maga után, a tanács az interpellációra vonatkozólag a következő választ terjesztette a közgyűlés elé: A Neuschloss-féle fűrészgárhoz a hivatalos jelentés szerint 2483 q. anyag szállított; ezen anyag után hidvám nem vétetett, mert a Sz. E. H. É. V. - tal kötött szerződés 20. pontja értelmében a vasut hidvámot nem fizet; e helyett hidhasználati díjban évi átalányösszeget fizet, melyet a városi pénztárba pontosan be is küld; kövezetvámot a vámköteles tárgyak után nem fizetett a vasut.

Erre vonatkozólag a tanács utasította a

vasut üzletkezelőségét, hogy jövőre ezen vámot fizesse meg. A választ a közgyűlés tudomásul vette.

A közvilágítás rekonstrukciójára felveendő 450000 koronás költségen ügyében a Magyar Jelzálog Hitelbank a réginél kedvezőbb ajánlatot adott be, melyet, arra való tekintettel, hogy a pénzre sürgős szükség van, a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Az április hónapi adóváltozásokról be-terjesztett jelentést tudomásul vették.

Az aut. orthodox izr. hitközség felekezeti segélyért folyamodott a városhoz. A múlt évben a közgyűlés az izr. hitfelekezetnek segélyként 1200 koronát szavazott meg, még pedig oly feltétel mellett, hogy ezen segélyt a status quo ante hitközség élvezi mindaddig, míg az aut. orthodox hitközség segélyt nem fog kérni. Ha ez utóbbi segélyt kér a megszavazott 1200 korona segély a két hitközség között egyenlő részben fog szétesztődni. Ez az eset most bekövetkező, a közgyűlés ezen régebbi döntésének megfelelően hozta meg határozatát.

A munkácsi g. kath. püspökség a városnak a németi részi g. kath. egyháznál lelkészválasztó jogát az eddigi feltételek mellett nem akarja elismerni.

A püspökség azt kívánja, hogy a város, ha lelkészt akar választani, legyen kegyur. A közgyűlés ebbe nem ment bele, hanem ragaszkodik eddigi álláspontjához, t. i. ahhoz hogy az eddig adott segély ellenében a lelkészt választhassa. A közgyűlés határozatát tudatni fogják a munkácsi g. kath. püspökséggel. Ha a püspökség a város határozatát mellőzni fogja, úgy csak a törvényes felekezeti segélyt fogja megadni a németi g. k. egyháznak.

A szabadságidőt kívánó tisztviselők kérelmét a közgyűlés teljesítette.

Ezen rendes közgyűlés előtt egy rendkívüli közgyűlés volt volna, ha a kitűzött időre a bizottsági tagok határozatképes számban megjelennek. Mint hogy a határozatképes szám nem volt meg, a főispán javaslatára a rendes közgyűlés utánra tűzték ki a rendkívüli

Egy igen jeles látvány létezik Nagykárolyban a grófi kastélyban egy festmény mely ábrázolja idős Gróf Károlyi József urat lovastól természeti nagyságban, melyet is a festő művész az időben le festett, a midőn az utolsó insurrectio alkalmával, a midőn a tisztelt Gróf kedves nejétől, és családjától elbucuzott mint Obersteri rangban — ritkítom ezen kijelelt bánatott keserves szomorúságot képező festést, ez remek munkája volt Olasz honból Származott Basehant nevezetű művésznek, kit is a Grófi Familia huzamosan maga részint fel fogadott, ki is lakást Nagykárolyban helyezettette ezen híres művész, pompásan ki festette hajdan a Grófi kastélynak minden szobáit, régi időtől fogva károlyi lakos volt, de már úgy gondolom ő is el haltt.

Valamint kedvelt Moeenassa Nságos Gróf Károlyi József hadi ur, béke nyugodalomával fel cserélte nyughatatlan tábori életet 1803-ban édesen nyugszik Kaplonyban, a többi elhunyt vérei sorában — temetésén magam is jelen voltam, a menet oly hosszú volt, hogy midőn annak eleje Kaplonyba be lépett, még akkor az hátulsó vége ki fele haladott Károlyból, el lehet képzelni e nép tömegnek sokaságát

A Nagykároly régiségek közzé tartoztak még ama híres úgy nevezett Fácány kert, melyben számtalan Fácány madarak

tenyésztettek különös felvigyázó majoros gondviselése alatt.

Nem különben az ugynevezett vadaskert holott is szarvasok — özek, külön kerítésbe pedig vad sertések tartottak.

Nem utolsó a többek között rég oltá a nagykárolyi Piacz is, a hol minden nemű szükségeseket melyek az elemelt illetik fel találatnak, így a barmok, baromfiak, zöldségek, bőjti időben a halsok sok nemei — hal csikok, és holmi szükséges konyhabeli, és gazdasági eszközök — a piac közepén fel vagon állítva sz. Florián vér tanunak szobra, mely is egy kő épületre állítatott, mely épület ezédula szedő háznak használatik — sz. Florián emléke akkor keletkezett, a midő Károlybana rémitő gyujtogatások divatkoztak, minek következtében a lakosoknak nagy része a házak ablakait be falazván, magok a piacra vonultak, és felhuzott sátrak alatt lappangottak.

Éjjeli időben az örök az órákat kürt fuvással jelengették, de az különös, hogy az éjjeli 12 órát soha sem fújták, abból az okból, hogy azt hitték, hogy ezen üdő pont mint a gonoszok órája veszedelmes volna.

E városban a tűz vész ellen nagy vigyázat és őrködés volt régenten mindenkor, ha pedig tűz találtt támadni akkor a dobos minden utcákon borzasztó képen verte a dobot, az éjjeli örök kürtjükkel lármát fújtak,

minden torony el volt látva egy hosszú rudon függő veres zászlóval, és egy nagy bádog lámpával — abban az esetben, ha tűz nappal támadt akkor a veres zászlól ki tűzték azon ablakon, mely a tűz fele való oldalán volt a toronynak, ha pedig éjjel történt a gyulás, akkor az égő lámpást nyújtották ki az előbbeni módon.

Sz. Egyed kápolnáról, mely a Mező Petri Plebániához tartozik az a régi időkből történt nevezetes adatt, mit is a köznép mai napig a csodák közzé számlál, t. i. hogy egy némely nyomorodott lábú ember 2 mankósegítségével el ment ajtatoskodani sz. Egyed kápolnához, holott is buzgó imádkozván azt a kegyelmet nyerte az Istentől, hogy ép lábaira egészségesen fel állott, és hogy érzette rögtöni gyógyulását, hálákat adván az Istennek, eddig használt két mankóját emlékül az oltár eleibe tette; és örömtelven szerencsésen honába ment.

Én magam is szemléltem ezen 2 mankót, mely ez időtől fogva tiszteletbe tartattak a néptől mindaddig, míg Katona György a Petri Plebániára mint Leszkész nem érkezett, ki is oda jövetelével a mankókat azonnal ki parancsolta az eddig való helyéről, miért is nem kis zugás támadott a nép közt, s mi több történetesen bal lábára megsántult, s minden orvoslás mellett is holtig sánta maradt, ezt a nép Isteni büntetésnek lenni

közgyűlés megtartását. Egyetlen tárgya volt ennek a gyűlésnek: a dohánybevéltő hivatal részére szükséges terület átadása s a kincstárral e tárgyban kötött szerződés elfogadása.

Egyhangú határozattal elfogadták a be-
terjesztett javaslatokat.

A katolikus körök.*)

Engedve a megtisztelő felhívásnak, nagy lelki örömmel szólok itt ma önökhöz, igen tisztelt Uraim. Örömmel szólalok fel annál is inkább, mivel itt a Szent Szűz híres kegyhelyén, hirdethetek egy pár — bár általánosan ismert igazságot s mert itt oly nagyszámú buzgó sereghez szólhatok és mivel szívem-lelkem legmélyéig át vagyok hatva a katolikus körökről szóló beszédem tárgyának óriási jelentőségéről, fontosságáról.

Napjainkban, mikor a nem ker. és szabkőműves szellem átkos befolyását érezteti és pedig — ne tagadjuk — hatalmasan érezteti a politikában, a tudományok és művészetek terén, a társadalmi élet minden nyilvánulásában és sajnos — a családi szentélyekben is, most nekünk, katolikusoknak kétszeres, nem — négyszeres figyelemmel kell örködnünk egyházunk jólétén, egymás és családjaink életén, — most nekünk még nagyobb, sokkal nagyobb szeretettel kell ragaszkodnunk templomunkhoz, hitünkhöz. — Támogatnunk kell egymást és ápolnunk kell a kath. szellemet! Melyek azok a helyek, amelyek mi lelki örködéseket végezhetünk, egymást támogathatjuk, amelyeken mi hitünkhöz való meleg ragaszkodásunknak kifejezést adhatunk s a kath. szellemet ápolhatjuk? Ezek a helyek . . . a kath. körök!

Ezeket a köröket én 5 csoportra osztanám: 1.) Vallási. 2.) Tudományos. 3.) Jótékonyági. 4.) Társadalmi és 5.) Gazdasági körökre.

Vallásos körök az imatársulatok, pld.

*Írta és a férfizarándoklat alkalmával — 1906. május 27.-én — Mária-Besnyőn elmondotta Karenovics József.

magyarázta, és mai napig is fájjalja a mankóknak el pusztulását.

Ezen kápolnához szoktak bucsumenetet tartani sokan a helységekben, úgy Károlyból is 1-ór sz. Egyed napján, 2-or Pünkösödnek második napján, holott is ezen napokon szent énekes Mise tartatik mi alatt a csanálói Templom Muzsikáissai szoktak zenét tartani — a sz. mise stipendiumát a ki legelőbb fizetheti, az tartja magát szerenesésnek.

Kálmánd helységéről az a nevezetes, hogy régenében a villám rendesen majd minden nyáron be ütött a templomba, a mi mind anyiszor le is égett — végtére elhatározták magok között, hogy villámhárítót készítenének, készítették is, és az óta megszűnt a veszedelem.

Kaplonyban a templomban tartatott még azon 2 hadi zászló a Sanctuarium bolthajtása homloka előtt szembe függesztette, melyeket hajdan Gróf Károlyi Sándor a rebelisektől elfoglalt — voltak a zászlók alatt a falon is régi feliratok, sajnálom hogy azokat mig megvoltak lenem másoltam.

Töketevesi emlékek, hogy midőn az ottani organista Eberli nevezetű buzgó szolgálatjában 50. éveket eltöltött F. t. Stand Pál esperes ur méltányolta ezen kort nagy mise sz. szolgálatával, és ez alkalomra intézett sz. beszéddel ünnepélyesíteni, ehhez járuló díszes lakoma ki tartásával együt.

Rózsafüzér-, Skapuláré-, Jézus Szent Szívetársulatok, ilyenek a Congregatiók. — Nem fogok ezekre kiterjeszkedni, bár hogy mily rendkívüli fontosságúak, azt — úgy hiszem férfiak előtt, kik elzarándokolnak a Szent Szűzhez, hangsúlyoznom fölösleges. — Tavaly, ép akkor, mikor ide Mária-Besnyőre jött a bucsumenet, valami nőemancipációért küzdő női egyesület tartott a fővárosban gyűlést. Akkor így irt egy liberális lap. „Mig a nők gyűléseket tartanak a fővárosban, jogukért küzdenek, dolgoznak, addig a férfiak a rózsafüzért morzsolva imádkozni mennek Besnyőre. — Szép időket fogunk élni, amikor majd Éva fogja arcának verejtékével keresni a mindennapi kenyeret, Ádám meg rózsafüzért imádkozik. Ne ijedjünk meg, kérem Önöket, igen tisztelt Uraim, akármilyen nem keresztény lapnak csúfolkodó moeskolódásaitól sem. Imádkozzunk és ne mondjuk, hogy az az asszonyoknak való. — Egy úri társaságban jelenlétemben egyszer egy gimnázista ifju azt a véleményt kockáztatta meg: „A vallás csak a nőknek való, de nem nekünk férfiaknak!“ — „Ugyan kedves öcsém — szólott erre hozzá egy mérnök — talán jó lesz az a vallás a férfiaknak is, közöttük talán még magának is?!“ — Igen ez a vallás jó nekünk és jó még a gimnázistáknak is!

A kath. tudományos körök megtanítanak minket arra, hogyan kell a nagy midenség titkait kath. szemüvegen át nézni, vizsgálni, ezek a körök a tudományokat kat. szellemben művelik. Lehet-e o tudományt kath. szellemben művelni? ezt némelyek kétségbe vonni merészlik. Itt nincs arra idő, tisztelt gyülekezet, hogy erre az otrombaságra bővebben kitérjek, — megjegyzem azonban, hogy sokkal nagyobb az igazi kath. tudósok száma, mint az igazi izraelita tudósok és az atheista igazi tudósok száma.

Mig e körök eszünket, addig a jótékonyágiak szívünket foglalkoztatják kath. módon. Ilyen jótékonyági körök pld. a Szent Vince-Egyesületek. Tudomásunk van arról, hogy az a férfiú, kit ma Magyarország kultuszminiszteri székében üdvözölhetünk, mint Szent-Vince-egyesületi tag, maga vitt, ételtitált a szegényeknek. — Ha a tudományos körökben eszünknek tudást tartalmazó tárait üritgetjük, akkor a jótékonyágiakban ruhánknak pénzt tartalmazó tárcáit illik üresítgetnünk. Csak nemrég mondotta egyik egyházfőnk, hogy a művelt nemzetek között a magyar áll leghátul az egyházi célokra való adakozás terén. — No hát ez ne legyen így! — Adakozzunk filléreket s koronákat, már amennyi tőlünk telik, de valami csak telik! A vallásos és tudományos körök a lelki élet tőkét kamatoztatják és pedig kamatos kamattal; a jótékonyági és még inkább a gazdasági körök elsősorban a testi élet javait gyümölcsöztetik. — Ilyen gazdasági körök pld. a keresztény fogyasztási szövetkezetek. Ne vigyük a drága pénzt és — mint faluhelyen teszik, a pénznél is drágább baromfit és tojást az izraelitának, hanem adjuk össze pénzünket egy oly szövetkezet céljaira, amely tisztességesen látja táplálkozási szükségleteinket és amellet nem akar ami bőrünkön házat venni a körüton vagy Váci-utcán.

Nem terjeszkedem ki e körökre sem bővebben, én kimerítőbben csak a társadalmi körökről akarok szólni. Társadalmi kör — mi az? kérdezhetné valaki. Felelek rá: A társadalmi kör olyan kör, amely az embert mint társas lényt kielégíteni törekszik. Mi az, társas lény? kérdezhetné megint valaki. — Megfelelek erre is. Mi emberek társaslé-

nyek vagyunk. Nem igen élhetnénk meg egymás nélkül és nem is akarunk egymás nélkül élni. Az Isten különös kegyeme folytán egyes szentéletű férfiak elvonultak a világtól, zárdába mennek, de hiszen ott sincsenek egyedül; csak több szerzetes alkothat zárdát. Egyedül csak azok a szentéletű remeték élhetnek az erdők mélyén. — Mi köznséges emberek azonban keressük egymás társaságát, segítségét, úgy van már az élet berendezve, hogy egyedül meg nem élhetünk; mi, kik az élet ugynevezett zajától félre nem vonulhatunk, mi önkénytelenül keressük egymást. Ezért beszél a családapa a családi tüzhely melegéről és ezért beszél az agglégény otthona ridegségéről. Ezért alapítanak széles e világon ugyszólván minden talpalattnyi helyen kaszinókat és ezért nem akarnak otthon ülni az emberek naphosszat, ezért rendeznek társas kirándulásokat és ezért nem szeret minden ember egyedül, árván bolyongani hegyeken, völgyeken, sűrű rengetegeken. És ime, — hogy keressük egymást, hogy a rokonérzésük rokongondolkozásuk (mert ezeknek együttérzéséről, együttműködéséről lehet igazában szó) egymással közösen még sokkal nagyobb örömmel végeznek valamit, mint végeznék azt talán egyedül, annak ime fényes bizonyága ez a búcsújárat, amelyben mintegy ezren egyesültünk és ide, e szép helyre, együttesen elzarándokoltuk, hogy közösen dicsőítsük a Mindenhatót és hogy Máriát dicsérje lelkünk, Máriát dicsérje szánk.

Mindnyájan — meg vagyok róla győződve át vagyunk hatva azon gondolat igazságától hogy összetartásban az erő. — Egyesüljünk közös célra a kath. körökben, a hitnek praktikus gyakorlására, a vallás elveinek az életben való megtestesítésére.

Mit talál a kath. férfiú e körökben? E kérdésre először is egy másik kérdéssel felelnék: Nem mit, hanem kit talál a kath. férfiú e körökben? Talál magával egy valláson levő, egy gondolkozású, egy érzésű rokonlelkeket. Mennyire megnöveszti az összetartás érzetét az egyes ember lelkében az a tudat: Ime, mások is így gondolkoznak, éreznek, lelkesednek azért, ami az én szívemnek a legszentebb. Mennyire buzdító hatása az, hogy látom embertársaimat, kik szintén azon elvektől vannak áthatva, amelyek az én keblemet hevítik, kik ezeknek az elveknek megvalósításáért dolgozni akarnak ép úgy, mint én! — Itt alkalom nyílik arra, hogy megbeszéljük egymás közt a hitünkhöz, egyházunknak javára szolgáló terveket; egymástól tanulva, egymáson buzdulva, lekesedünk és dolgozunk. Talál e körben a kath. férfiú nemesak buzdítást, serkentő erőt, munkakedvet, talál itt szórakozást is. A munka útján jól esik a pihenés. A pihenésnek nem szükséges épen órák hosszán át a diványon való fekvésből vagy szundikálásból állania. A testnek e pihentetése mellett helyes beosztással jut is, marad is idő a lélek nemes és üdítő? szórakoztatására. Hol keresik sokan a léleknek eme szükséges nemes és üdítő élvezetét? — Hol? A büzös levegőjű vendéglőkben, kávéházakban, és a még büzősebb orfeumokban, színházakban. — E helyeken akarod a munkától elfáradt lelkedet fölfrissíteni? Óh szegény ember, hisz e helyeken a különféle és sok erkölcsi operett-brutalitás úgy ránehezedik lelkedre, hogy kimerít, elfáraszt: t. i. ha van még benned tiszta erkölcsi érzék, amelyek hiányát én nem akarom föltételezni egy kath. férfiban sem,

legkevésbé egy olyanban, ki Mária-Besnyőre zárandokolni megy. Aki ide jön a Szent Szűzhöz, kérdelem attól, mit keres ő a mi színházaink frivol előadásain? — Mert hogy frivolak a mi színházaink előadásainak tulajdonképpen tisztességes uri nő el nem mehet. — Én pedig azt vallom, hogy a hova tisztességes uri nő el nem mehet, oda jó kath. híthű férfi sem mehet el. Evvel szemben mily nemes élvezetet nyújthatnak a körök a különféle szórakoztató játékokon kívül felolvasásaikkal, hangversenyeikkel, műkedvelő színházi előadásaikkal. Akinek tehetsége van, odaléphet a felolvasó asztalhoz, ráléphet a hangverseny-dobogóra vagy a műkedvelői színpad deszkáira és Isten-adta tehetségével hozzájárulhat embertársainak nemes mulatgatásához, szórakoztatásához, és ez, biztosítok mindenkit, igen nagy örömet fog szerezni annak, ki ekként óhajt „szerepelni“ és nem akként, hogy botránnyá legyen embertársainak. Találhatunk e körökben könyvtárakat, annak könyveivel képezhetjük, művelhetjük elménket. Megtaláljuk e körök asztalain a kath. lapokat, és mint tapasztaltam — a nemkeresztény lapokat is!

Hát megtalálja e hazánk szép fővárosában minden kath. férfi az őt megillető és hozzá illő kört? Meg ám! A munkás, ha csak egy kicsit keres, megtalálja a *Katholikus Munkáskört* a Práter-utcában vagy a Kálvária-utcában a *Keresztény Munkás-egyesület* melynek egyik diszelnöke Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök ur ő méltósága, ki a mi nagy örömünkre a mai felejthetetlen szép napon zárandokmenetünket ide vezette s kit a jó Isten tartson meg a mi számunkra még igen-igen sokáig! — Az ifju munkáslegények megtalálhatják, ha akarják, a *Budai katolikus Legényegyesület* a Toldy Ferencz utcában, — vagy ha messze van nekik Buda, hát elmennek a Rottenbiller-utca az *Országos Központi Kath. Legényegyesületbe*. — A fiatal kereskedők, tisztviselők meglelik az ő körüket, a *Katholikus Ifjak Körét* az Üllői-uton. Aki jó népies iratokat akar olvasni, az elfárad a budai Kath. Egyesületi Házba, ahol a Budai Kath. Legényegyesület és a Budai Katolikus Kör van és a *Kath. Népkönyvtár*-ból kaphat jó olvasmányt.

A magasabb tanulmányokat folytató egyetemi ifjak sincsenek elhagyatva ebben a nagy s bűnös Babilonban. Ott van a *Szent Imre Kör*, ez a remek, kedves, meleg otthon. — No de talán fölösleges ezt a barátságos helyet dicsérni és bizonyára fölösleges megemlítenem az utcát is, ami kedves egyetemi hallgatónk, azt hiszem, anélkül is megtalálják. A már tanulmányaikat bevégezték, a meglett férfiak válogathatnak négy kath. körben. — Ott van a *Budapesti Katolikus Kör*, mint tudjuk saját palotájában, a Molnár utcában, ott van a *Józsefvárosi Katolikus Kör*, melynek elnöke báró Barkóczy Sándor dr. miniszteri tanácsos ur őméltósága, kit mindnyájan ismerünk és tisztelünk s akit most itt körünkben is üdvözülhetünk. Áldja meg a jó Isten, hogy ezt még igen sokszor megtehessek! — Katolikus kör van még a III. kerületben, Ó-Bu-

dán, a Zichy-utcában és az Angyal földön, az Oldal-utcában. Van tehát több körünk Budadesten s vannak vidéken is. — Nemrég a Kath. Egyesületek Országos Szövetségének egyik ülésén azt mondotta egy szónok, hogy hazánkban gombamódra szaporodnak a kath. körök. — Hát csak hadd szaporodjanak gombamódra! Nem mérgező gombák ezek, hanem valódi pezserti gombák, melyeknek izük és zamatjuk van. — Izük a keresztény életnek megnyilvánulása, zamatjuk a keresztény szellem. Természetes, hogy e körök ne huzzanak szét, mert ez nem volna jó, hanem tarsanak össze! — Mi is az a kör a mértan meghatározása szerint? — A kör egy olyan önmagába visszatérő egyszerű görbe vonal, amelynek minden pontja a középponttól egyforma távolságra van. — Nos hát egy ilyen kör kerületének egyes pontjai a kath. körök, melyek együttérzésben és működésben egyforma távolságban csoportosulnak a középpont a *Kath. Egyesületek Országos Szövetsége* körül. Hogy minél szilárdabban és minél nagyobb összetartásban álljon a kör kerületének minden egyes pontja a középpont körül, az függ úgy a Kath. Egyesületek Országos Szövetségétől, mint az egyes kath. köröktől. De hogy ez az összetartás meglegyen, az rendkívül fontos és szükséges.

Van tehát kinek-kinek megfelelő körünk, egyesületünk, ahová beléphetünk. — Meg vagyok győződve arról, hogy közülünk mindenki belátja a katolikus körök fennállásának nagy fontosságát, támogatásuknak nagy jelentőségét. Most már nem marad egyéb hátra, minthogy valamelyik katolikus körbe belépünk. — Mert hiszen nem elég, ha elismerjük e körök fontosságát és magasztaljuk őket, tennünk is kell valamit. Cselekednünk kell közösen, egyesült erővel, mert nagy tisztogatásra, restaurálásra van szükség ebben az országban. Meg kell tisztítanunk közéletünket minden mezejét a dudvától. — Legyen itt hazánkban minden keresztény és magyar. Mert valójában csak az lehet igazán magyar, ami keresztény. Restaurálnunk is kell valamit, restaurálnunk kell a Regnum Mariánomot, a magyarok Nagyasszonyának országát. Annak a tisztogatásnak, ennek a restaurálásnak végrehajtására egyesüljön ennek az országnak katolikus népe a katolikus körökben!

H I R E K.

Urnajja. Holnap lesz az Oltáriszentség diadalünnepe, melyet az egész világon a legnagyobb fényvel szokott megünnepelni az anyaszentegyház, külsőleg is jelezi óhajtván hódolatát ama nagy szentség iránt, melyet Jézus az utolsó vacsorán szerzett. A székesegyházban reggel 8 órakor veszi kezdetét az ünnepélyes nagymise, utána kedvező idő esetén, a piac téren körmenet lesz. A sátrakat a szokásos helyeken állítják fel.

Koronázási évforduló. E hó 8-át. Ő felsége koronázásának évfordulóját az idén is szokásos módon ünnepelte meg a tanuló ifjuság. Az intézetekben ünnepélyek voltak és a tanítás szünetelt. A székesegyházban a kir. kath. főgimnázium növendékeinek dr. *Fechtel* János főgimn. tanár szentmisét mondott reggeli 8 órakor, mely után a főgimnáziumba vonultak és megtartották az ünnepélyt. Az alkalmi beszédet *Fölkel* Béla tanár mondta. A rk. elemi fiu-iskolában *Jankovics* János igazgató tartott alkalmi beszédet, *Ju-*

hász József pedig felolvasást. Az ünnepélyen *Hehelein* Károly prelátus-kanonok is jelen volt.

A diplomácia köréből. A király *Schönborn-Buchheim* Ervin gróf követségi titkári címmel felruházott követségi attasét — gróf *Schönborn-Buchheim* Károly testvéröccsét — követségi titkárrá nevezte ki.

Főigazgató jubileuma. *Géresy* Kálmán debreczeni tankerületi főigazgató e hó 9-én ünnepelte főigazgatóságának 10 éves jubileumát. A kerületébe tartozó főgimnáziumok testületileg üdvözölték a jubiláns főigazgatót.

Előkelő nász. *Nagy* Árpád dr. kultuszminiszteri fogalmazó e hó 12-án esküdtött örök hűséget Budapesten a városligeti *Hermína* templomban *Fogarassy* Zsigmond eszei nagybirtokos, a halmi kerület orsz. képviselője leányának, *Mária* kisasszonynak.

Tudori bekebelezés. Igen szép kitüntetés érte dr. *Wolkenberg* Alajos szentszéki tanácsos, papneveldei aligazgatót, a helybeli püspöki papnevelő-intézet tanárát. A budapesti kir. tudományegyetem hittudományi kara egyhangulag bekebelezett doktorának választotta. Azok közül az egyének közül, kik külföldi egyetemen szereztek tudori oklevelet, a hazai tudományegyetem ki szokta válogatni időnkint azokat a férfiakat, ki az illető tudományág művelésében irodalmilag kitűntek. *Wolkenberg* Alajos a bécsi egyetemen nyert tudori oklevelet, széleskörű tudományos munkálkodásával már régóta gyűjtögeti az érdemeket erre a szép elismerésre, melynek most részesévé lett. Hírlapokban, folyóiratokban számos cikke jelent meg, több önnálló kiadványa is van, — pár évvel ezelőtt pedig egy nagyszabású munkájával elnyerte a Horváth-féle egyetemi pályadíjat. Ezáltal országos nevet vívott ki magának, s magára vonta a tudományos körök figyelmét. A kitüntetést tehát jól kiérdemelte, melyhez mi is őszintén gratulálunk.

Választás Felsőbányán. Felsőbánya szab. kir. rend. tanácsu bányaváros képviselőtestülete f. hó 10-én tartott közgyűlésen töltötte be a *Nyisztor* István halálával e tavaszon megüresedett városi tanácsosi állást, — törvény szerint *Ilosvay* Aladár vármegyei alispán vezetésével. A választás a lehető legnagyobb érdeklődés mellett folyt le, a képviselőtestületi tagok közül egyetlen egy volt távol s Nagybányáról is számosan rándultak át a választásra. A kijelölt bizottság három pályázót kandidált a tanácsosi állásra: dr. *Moldován* Ferenc nagybányai kir. bírósági joggyakornokot, *Halmai* Imre nagybányai járásbírósági aljegyzőt és *Spáczay* Gyula felsőbányai városi jegyzőt. A szavazatszedő küldöttség 49 szavazatot vett át, melyekből 29 *Spáczayra*, 17 dr. *Moldovánra* és 2 *Halmaira* esett, egy szavazólap pedig üresen volt beadva. A *Moldován*-párt fellebbezéssel szándékozik élni a választás ellen azon az alapon, hogy *Spáczay-nál* a törvényben megkívánt tudományos minősítés hiányzik. A megválasztott tanácsos a polgármester útján bejelentette, hogy a hivatali esküt csak akkor óhajtja letenni, mikor a megválasztás jogérvényessé válik, a mit a közgyűlés el is fogadott.

Vizsgálatok. *Ambrózy* József ügyvédjelölt a jogtudori, *Oláh* Miklós törvényszéki aljegyző a bírói vizsgálatot jó sikerrel letették.

Bucusu-estély. Erdődön a távozó *Péchy* István főszolgabíró tiszteletére, kit vármegyei főjegyzőnek választottak meg, fényes bucsu-estélyt rendeztek, melyen részt vett az

egész község intelligenciája. Az első pohárköszöntőt Láng Ferencz kerületi esperes, erdődi plébános mondotta az ünnepeltre, ki meghatottan vett bucsut a megjelent illustris társaságtól, melynek körében sok kellemes napot töltött.

Hymen. Tremba Márton eszéki pénzügyi számtiszt a napokban esküdtött örök hűséget Nagykárolyban Brandsch Mihály vasuti tisztviselő leányának, Bertának. — Nagy István nagykárolyi városi végrehajtó a múlt nap lépett házasságra Nagy Jenő vasuti pályafelügyelő leányával, Stefániával. — Csomár Béla tiszvásványi ref. lelkész jegyet váltott Bakcsy Gyula dereci ref. lelkész leányával, Piroskával. — Grusz László, az Osztrák-Magyar-Bank tisztviselője szombaton esküdtött örök hűséget városunkban özvegy Literáthy Elekné leányának, Erzsikének.

Gyászhir. Asztalos György nagykárolyi ref. lelkész neje, szül. Máthé Karolina életének 71-ik, boldog házasságának 54-ik évében e hó 7-én Nagykárolyban elhalt. Hült tetemeit e hó 9-én helyezték igen nagy részvét mellett örök nyugalomra. Az elhalt uri nő igen szíviű volt, a szegényeknek, árváknak és szerencsétleneknek gyámolítója, pártfogója. — Ganzfried Bódog, a munkácsi Kereskedelmi Bank főkönyvelője a múlt héten Budapestre utazott, hol súlyos természetű operációnak vetette magát alá. Az operáció nem sikerült, mert a beteg még aznap meghalt. Holttestét Beregszászban lakó szülei hazaszállították, hol e hó 7-én nagy részvét mellett temették el.

Törvénytörés Nagykárolyban. Nagykárolyban mozgalom indult meg, hogy a városban a törvénytörés visszaállítsák, melyet 1876-ban veszített el.

Áthelyezett irnok. A pénzügyminiszter Puskás Ignác nagykárolyi járásbírói irnokot a monori kir. járásbíróshoz helyezte át.

Alapvizsgálatok. Adám István, Maxim Jenő s Orbán Péter joghallgatók, a szatmárnémeti kir. kath. gimn. volt növendékei a nagyváradi kir. jogakadémián a második alapvizsgálatot kitüntetéssel tették le.

A jótékony nőegylet nyári mulatsága. Kossuth-kertben ugyanolyan, mint erkölcseleg a legfényesebben sikerült. Megelőző napokon kellemetlen hideg esős idő uralkodott, még aznap délelőtt is borús volt az ég, úgy hogy plakátokon kellett jelezni, hogy a multság kedvezőtlen időben is meg lesz tartva a kioszkban. De az ég nagyszerűen kiderült s a jótékonyosság érdekében rendezett mulatságot a jó idő is pártolta. Nagyszámu közönség gyűlt össze, mely a legkülönfélébb szórakozásban vehetett részt — szerencsekerék, — tarkaszinpad, — virág és confetti dobálás, — majd tüzi játék és tánc. Növelték a jókedvet a kitünő ételek és italok, a lacikonyhán sült peccsenyék. Hát még mennyi mindent lehetett venni; üres zsebbel, de a jótékonyosság gyakorlatának kellemes érzetével, tele szívvel, jóleső érzéssel távozott onnan mindenki. Kiváló elismerés illeti az elnöknőt Jékey Károlyné urnót, ki fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki, rajta kívül Ekker Jánosné, Bakcsy Domokosné, Deák Kálmánné, Fürst Viktorné, Lévy Józsefné, Unger Gézáné, Bölönyi Lászlóné, Günther Jánosné, Neunvirth Nándorné, Wallon Lajosné, Unger Istvánné, Tombory Virgilné, Boér Endréné urnő, Varju századosné fáradoztak legtöbbit a jól sikerült multságért. A szegények ismét bő adományhoz jutottak.

Igen sok pénz és értéktárgy adományozásával volt szíves a közönség a multság sikeréhez hozzájárulni. Az adományozók névsorát azonban térszűke miatt csak lapunk jövő számában közölhetjük.

A „Teremtés.“ Az idealizmus ülte diadalát a városi színházban; ott hol, néha a durva realizmus az üres kasszadarabok uralkodnak. Thália temploma ezuttal az igazi Isten temploma volt. Imádság hangzott el benne. S az egész város eljött, hogy ez imádságban résztvegyen. A jegyek napok előtt elfogytak. Szatmár város közönsége gratulálhat önmagának, hogy a nemesért való lelkesedést ily fényesen dokumentálta. De láttunk ott vidékieket is Nagybányáról, Misztótfaluból, Szinyérváraljáról; olyan vidékieket, kiket nem vonzottak a tulontul ismételt kasszadarabok. Lány, esendes, elbájoló zene mellett angyalok énekeiben gyönyörködtünk. A daraból hiányzik az erősebb vonás, a mennydörgés és villámlás erőteljesebb kifejezései, minőt p. o. Lisztnek a „Vihar a pusztán“ és „Vihar a tengeren“ ezimű darabjaiban hallottunk. Kár, hogy nem ily erős vonásokkal van esetleg a kezdetleges zürzavar s az elemek tombolása Haydnál. Mindazonáltal ez a lány, sima zene is teljesen lekötötte a zsufozt házat. A szereplők mind igen jól megállták helyüket s sok ovációban volt részük. Festői látvány volt az a rengeteg sok énekes és zenész. Ez utóbbiak közt kedvességével különösen feltűnt a két legkisebb leányka. A darab előadása nagyszerűen érvényesült a kiválóan jó összének és precíz zene által. Remélhetőleg még előadják ezt a fenséges darabot, hogy azok is meghallhassák, kik most nem jutottak jegyhez.

Ezres. Az Ezres 10 évi fenállásának jubiláris megünneplésére az asztaltárság szombaton este a Honvéd-Sörösarnok kerthelyiségében finom asztalt tart, melyen igen érdekes szó választás, háborura készülnek. Fel lesz olvasva az Ezres története is tréfás versekben. Erre a finom estére, úgy halljuk, az egész társadalom erősen készül. 24-én Bikszádra rándul ki az Ezres a dalárdával és uri zenekarral együtt.

Pezsgőgyár Nagykárolyban. Nagykárolyban pezsgőgyárat akarnak fellállítani, s az előkészületek már javában folynak. Létesítése nagyon valószínű, minthogy érdekében igen tevékeny emberek működnek közre. Az új gyár a környékbeli szőlőtelepeken termelt borok kedvező értékesítését célozza.

Elitelt párbajozók. A helybeli kir. törvénytörés dr. Szabó Albertet és Hossay Gusztávot két-két rendbeli párbajvétségért 5—5 napi, Nagy Józsefet szintén két rendbeli párbajvétségért 8 napi, Kende Pétert és dr. Kovács Dezsőt egy rendbeli párbajvétségért 1-1 napi államfogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

A várnagyi állás értőrlése. Mozgalom indult meg a vármegyében, hogy a várnagyi állás töröltessék el, s dotációjából egy új aljegyzői állást rendszeresítsenek, melyre rendkívül nagy szükség van.

Üveggyár Nagybányán. Nagybánya város képviselőtestülete kimondotta, hogy Rényi Árpáddal megkötöti a szerződést az üveggyár létesítése ügyében. Most tehát a vármegye és a miniszterium jóváhagyása szükséges. A nagybányai sajtó nem rokonszenvezik az üveggyár felállításával, részint azért, mert a tervezett gyár a vasuti állomás mellett épen a legdrágább, tehát a legjobb

földeket foglalja el, s idővel nagyon is utjában lehet a vasuti politikának, másrészt az üveggyár füstje szakvélemény szerint igen káros hatása az egészségre, így a kohófüsttel különben is megáldott bányavárosnak reá semmi szüksége nincsen.

Érettség után. A szatmári kir. kath. főgimnáziumban folyó hó 5—9-ig volt az érettségi vizsga szóbeli része. Vizsgálatra jelentkezett s becsátott 1 leány és 44 ifju. Ezek közül jelesen érettnak nyilvánított 8 jelölt Bodonyi Kálmán, Czumbil Ignác, Günther Ferenc, Kishalmy Lajos, Réti Jenő, Schefker János, Szabó János, Tatz László. Jól éret 11: Ewa Sára, Bartos Ignác, Bérci Béla, Ember Péter, Fodor Ferenc, Horváth Andor, Láng Ernő, Liebermann Móric, Fekete Nagy János, Nonn János, Szücs Sándor. Egyszerűen éret 21: Budráskó Mihály, Benyovszky János, Bodnár Jenő, Boér Lajos, Burda Nándor, Gönczy Miklós, Handlovits Gusztáv, Hibola Bernárd, Illutin Bazil, Kerekes Ferenc, Klein Ignác, Koller Lajos, Koller Pál, Kozma György, Krausz Jenő, Majos Lajos, Pfszter József, Poós Antal, Prohászka Lajos, Stokker Márton és Schweicer László. A szóbeli folyamán egy jelölt visszalépett, négy pedig két hónap múlva teendő javító vizsgálatra utasított egy-egy tárgyól.

Rajzkiállítás. Bodnar Ajajos, a helybeli kir. kath. tanítóképző intézet jeles képzettségű rajzitanítója, — e hó 3—5 napjain, a vezetése alatt álló növendékek rajzaiból a róm. kath. főnépiskola első osztályu tantermében rajzkiállítást rendezett. Volt alkalmunk látni a kiállítást, mely az újabb rajzitanítás módszerének igazán bámulatos haladását s egyuttal eredményét tüntette fel. A természet után vett rajzok, vázlatok és tus festések, nemkülönb a különböző eset-gyakorlatok, mértani rajzok, síkdíszítmények, gipszalakokról, növényekről, bogarakról, különféle állatokról felvett színes rajzok, mind csak azt igazolták, hogy a növendékekben megvolt a szorgalom, a tanítómesterhen pedig a lelkiismeretesség és a szaképzettség. Ószintén gratulálunk a jeles képzettségű rajzitanítónak ezen első sikeréhez s kívánjuk, hogy ez elsőhöz sok számos siker fűződjék. A kiállítást a tanügybarátokon kívül nagyszámu előkelő közönség tekintette meg.

Egy gyár pusztulása. Pünkösöd vasárnapján reggeli 7 órakor Beregszentmiklóson kigyuladt a Freyer-féle gyufapálezikákat és gyufadoboz lapokat készítő gyár szárító épülete. A tűz a többi épületekre is átcsapott és leégett valamenyi. A gyár valószínűs áldás volt az ott lakó szegény népre, mely jó keresetforráshoz jutott általa, elpusztulása tehát a népet sújtja legjobban. A gyár biztosítva volt, így a kár megtérül nagyrésztben. A gyárat tulajdonosa ismét fel akarja állíttatni.

Új nyomda és pénztintézet. Nagykárolyban széleskörű mozgalom indult meg, hogy egy új nyomdát és egy pénztintézetet létesítsenek. A pénztintézetnek feladata lesz termény- és áruaktárt és pinczeszövetkezetet állítani fel.

Vizsgálatok rendje a szatmárnémeti, püspöki róm. kath. fő-népiskolában az 1905-1906. tanév végén. Junius hó 20-án d. e. az V. VI. osztályban. Junius 21-én d. e. a IV. osztályban. Junius 21-én d. u. a II. osztályban. Junius 22-én d. e. a III. osztályban. Junius 22-én d. u. az I. osztályban. Junius hó 24-én, vasárnap délelőtt 8 órakor „Te Deum,“ a tanév ünnepélyes befejezése, a jutalmak és

értesítők kiosztása. A vizsgálatok délelőtt 8 órakor, délután 2 órakor veszik kezdetüket. Szatmár-Németi, 1906. június 12-én. *A román. kath. fiú-népiskola igazgatósága.*

Megnyilt fürdő. A krasznabélteki fürdő, amint már jelentettük, — teljes átalakításon megy keresztül, ezen átalakítási munkálatok rövid idő alatt befejezést nyernek s ennek megtörténte után ünnepélyes megnyitással lesz átadva rendeltetésének, miről a n. é. közönség értesítve lesz. A fürdő-szobák f. hó 10-től már a közönség rendelkezésére állanak.

Meghívó a Szatmári Izraelita Nők Füllegylete által e hó 13-ikán szerdán a Kosuth-kerti kioszk összes termeiben jótékony céljaira rendezendő juniálisára. Kezdeté este 9 órakor. Belépti-díj: Személy-jegy 3 korona. Család-jegy 5 korona. A szatmári izr. nők füllegyletének elnöksége. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

Nagy betörés. A múlt hét egyik éjjelén Kőkényesd községben nagy betöréses lopás történt. Ugyanis Zieherman János kereskedő boltjának falát egy banda rablócsigány kibontotta s onnan mintegy 2600 kor. értékű vászoneműt elvittek. Kőkényesd község főbírája a halmi csendőrök segítségével a tettesek nyomozására indult s az erdőben egy nagy sűrűben a lopott tárgyakat meg is találta s átvéve a csendőrmester kardját, ott benn maradt a lopott tárgyaknál, míg a csendőrök a tettesek kipuhatólására tovább eltávoztak. Ámde a főbíró ezzel nem elégedett meg, hanem az áttörhetetlen látszó nagyon sűrű nádas, bozótos helyen tovább kutatott és egyszerre 5 nagy torzonborz cigány botokkal tört elő és agyon akarták ütni. Román

György főbíró a karddal védekezve 3 cigányt megsebesített. Kiáltására elősiető csendőrmesterrel hármat letartóztattak, míg kettő elszabadult és azóta előkeríteni nem lehetett. A banda szervezett rablóbanda és szatmár-, bihar- és szabolcsmegyeiknek vallották magukat. A letartóztatott cigányok ma már a szatmári kir. ügyészségnél vannak, hol méltó büntetésüket várják.

Elfogott pénzhamisítók. A pénzhamisítás vidékünkön napról-napra nagyobb arányokat kezd ölteni. Ki hitte volna, hogy például a szomszédos Börvelyben is foglalkoznak ezzel a nem éppen rosszul jövedelmező, de veszélyes mesterséggel. A csendőrség pénzhamisítás miatt letartóztatta Molnár József és Molnár Sándor börvelyi lakosokat, Gyömber István és Fekete József halmosi lakosokat és Erdey József csesdi lakost. Az elfogottaknál 50 drb 20 filléres, 1 drb 1 koronás és 1 drb 10 filléres elég jól sikerült ónból készült hamis pénzt találtak a csendőrök. A gyártáshoz szükséges gépeket, melyek közül 2 drb 20 koronás aranypénz előállítására is szolgált, részben a hamisítók lakásán elrejtve, részben a mezőn elásva szintén megtalálták. Ezeket Erdei készítette, aki elfogatásakor szörnyen méltatlankodott, mondván: már 20 éve foglalkozom pénzhamisítással, de még eddig ilyen szőgyen sohase ért. A jeles kompániát a csendőrök a mátészalkai kir. járásbíróhoz kísérték be.

Előleges jelentés. A napokban egy elsőrendű fővárosi mulatóból összeállított és a debreczeni Bika szállodában állandósított magyar daltársulat (orfeum), a Honvéd sör-csarnokba érkezik. Vendégszereplése rövid időre terjed.

Allatforgalom korlátozások. Az osztrák belügyminiszter sertésvész betegség miatt a sertéseknek Ausztriába való bevitelét Magyarország több helyiségéből s ezek között vármegyénk egész területéről betiltotta.

Ha kávé, tea teremne nálunk! akkor sem lehetne többfélélt látni, mint Néhma Lajos József kávébehozatali üzletében Szatmár, Kazinczy-utca 16. sz. (A ref. főgimn. végével szemben.) Egyedül ott kapható közvetlen Hollandia kikötő városaiból szállított 25-féle legtisztább, fölséges, valódi jó ízű kávé. 1 kiló 1 frt. 10 krtól fölfelé a legfinomabbig, amely mentve van fűszer, petróleum, pácolt és füstölt halak kellemetlen rosz szagaitól. Rum- és teakülönlegességek és mindennap friss pörkölt kávé kapható. — Telefon szám 117.

Eladó borkészleteket nagymennyiségben tart nyilván a Szatmármegyei Gazdasági Egylet titkári hivatala (Szatmár, Verbőci-utca 5.), ugyanott minta üvegek is rendelkezésre állanak.

Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk *Vuja János* cipőkereskedését, hol ezideig a legjobb és legtartósabb cipők vannak raktáron.

„Pázmány-sajtó“ (Püspöki nyomda) Szatmár.

Jó házi koszt kapható.
Czim a kiadóhivatalban.

PÁSKUJ IMRE

hazai iparcsarnoka

Alapítva 1886-ban. SZATMÁR. — Deák-tér. —

A mai viszonyok mellett időszerűnek vélem, úgy a helybeli, mint vidéki nagyrédemű közönségnek szives figyelmét felhívni arra, hogy a hazai ipar terjesztésével immár **20-ik éve** foglalkozom, s ez idő alatt kerülve minden hangzatos czikkeket, amelyeket

Erdély- és Magyarország készített,

állandóan raktáron tartottam és tartom ma is, — idegenből vagy külföldről csak azokat vettem és veszem, amelyeket honi iparban nem készítettek; — s hogy e czélnak mennyire feleltem meg, legjobban igazolja azon körülmény, hogy ezeltől 10 évvel, az 1896. évben a magyarországi gyárosok által lettem a hazai ipar terjesztéséért kintüntetésre ajánlva.

Ezen 20 év alatt a nagyrédemű közönség meggyőződhetett azon szolidaritásról, a mely üzletem vezetésében mindenkor a lehető legjobbat szolgálta, s mit csak lehetett magyar ipart adtam; s ami pedig nem magyar ipar volt, azt magyar parnak soha el nem adtam.

Jelen alkalommal felsorolom azon czikkeket, amelyeket **Magyarországon** készítettek, s azokat állandóan raktáron tartom. U. m: Valódi szépeességi Wein Károly és társai-féle késmárki lenvásznak, nyüstös és damaszt asztalnemű, damaszt-ágynemű, prádli, nyüstös és damaszt-törülközők, törülkőzők stb.; valódi szépe-iglói pamut-vásznak és schiffonok; valódi rózsahazai vásznakból készített női és férfi fehérnemű. Brassói, gácsi és zsolnai gyapjuszövetek és posztók férfi-öltönyökre és női costüm ruhákra; magyar ipar gallér és kézelők; férfi és női eső-ernyők, paplanok és madráczok, stb. Magyar himzett szövés-vári és kolozsvári keztük; miskolci nyakkendők: valódi torontáli spárpa, jutta, gyapju és smyrna esomozott szőnyegek; hazai pokrócok, csángó függönyök és ágyterítők.

Biztosítom a nagyrédemű közönséget arról, hogy aki valódi hazai ipart keres és amit Magyarország készít, azt nálam megfogja találni; ami pedig nem magyar ipar, azt magyar iparban eladni nem fogom ezután sem, amint eddig is el nem adtam.

A nagyrédemű honleányok és honfiak pártfogását kérve vagyok tisztelettel és kész szolgálattal

PÁSKUJ IMRE.

Az alábbi **elsőrangú** czégeket a bevásárlásoknál és megrendeléseknél mélyen tisztelt olvasóinknak különös figyelmébe ajánljuk.

A tavaszi és nyári idényre angol gyapju-
szöveteink megérkeztek.



KLEIN ÉS TÁRSA
polgári és egyenruha szabók. SZATMÁR

NÉHMA FERENCZ
óras- ékszerész és látszerész üzlete
Deák-tér 27. Szatmár, (Vécsey-ház.)

Jó László elhalálózása folytán egyedüli keresztény ékszerész.
Megbízható kiszolgálás! Pontos javítás!
Csakis fémjelzett arany- és ezüst áruk.
Fali- és zsebórák 2 évi jótállással.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magas foku denaturált szesz 1 l. 56 fl. Pormentesítő olaj 1 l. 80 fl.

OLCSÓBB MINT BÁRHOL!

Györy Károly üveg porcellán kereskedése = Szatmár, Deák-tér.
Üveg, tükör, porcellán lámpa, evőeszközök, patent befőttes üvegek fémzárral. Képeretek (secesios, antik, és barok rámak) a legtartósab mosható aranyozással. Épület üvegezéseket vidéken is elvállalok. Nagyobb bevásárlásoknál tetemes engedményt adok.

Tisztelettel **Györy Károly.**

Csillár petroleum 1 l. 44 fillér. — — — — — Piroleum 1 l. 48 fill

Kocsi tulajdonos urak figyelmébe!

BENYÓ ANDOR kocsigyártó

Szatmár, Kossuth Lajos-utca 12.
(Régi kisvárosháza).

Uj kocsikat raktáron tart, ócskákát becserél, lagozásért és posztóért jótállást vállal.

Baba-kocsik és hinta-lovak.

Óriási nagy választék újdonságokból, mely egyedül csak a „**SZATMÁRI BAZÁR**“-ban, Kazinczy-utca 10. sz. a. kaphatók, a leggyorsabbtól a legizlésesebbig.

Mindenféle kigondolható játék-, díszmü-, rövid- és nürinbergi-, aczél-, tájték-, üveg-, porcellán- és öntvény-árak jutányos árak mellett vásárolhatók

Kályhák az őszi idényre már megérkeztek. **Kályhák**

BLATNICZKY ISTVÁN
„Szatmári bazárja“-ban
Kazinczy-utca 10. sz. SZATMÁR, Kazinczy-utca 10. sz.

12 SZABOTT ÁRAK!

Kapelus Testvérek = Brody likörgyárosok főraktára.

FÓGEL KÁROLY
fűszer-, bor-, tea-rum- és csemege különlegességek üzlete
Deák-tér 4. sz. SZATMÁR, Főposta épület.

Valódi erfurti virág- és vetemény magvak.
Popoff Testvérek eredeti csomagolású orosz teája Moszkvából.
Kávékban nagy választék. 1 kiló 1 frt 10 kt.-tól feljebb 5 kiló vételnél franco küldöm. — Nagyterjedelmű árjegyzékem kívánatra megküldöm.

Tisztelettel **Fógel Károly.**

Eredeti töltésben Schätz J. tápmalátásöre a legjelesebb egyetemi tanáraink által van ajánlva mint leg táplálób. 1 üveg ára 18 kr.

Van szerencsém a n. é. hölgy-közönséget értesíteni, hogy **tavaszi újdonságaim** női divatczikkokban nagy mennyiségben és **dusválasztékban** megérkeztek.

Egyben értesítem, hogy aki pénzt akar megtakarítani, annak saját érdeke, hogy **ujjonnan felszerelt raktáramat** felkeresse, hol **valódi angol costüme** és **blouz kelmék, tiszta gyapju ssövetek, finom sima camgarn,** valamint **schottisch és koczkás ruha-kelmék mesés olcsó árak** mellett kaphatók.

1 m. 120 cm. széles valódi angol gyapjuszövet csak 47 krajczár

Továbbá mosó árúknak, u. m. kartonok, dealinek, sefir se'lymek, sifonok és vásznak, valamint férfi- és női fehérneműk tulhalmozott raktár miatt gyári árakban, de még azon alul is szolgálom.

Ajánlom a legmelegebben felelősség mellett a mindenre használható híres „Lilliom“, „Bácska“, valamint „Lövy Lajos“-féle vásznaimat, melyekről köszönő leveleket is felmutathatok.

Egyetlen célom, hogy mindenki meg győződjék arról hogy

LÖVY LAJOS Deák-tér 9. sz. Szatmár legolcsóbb áruháza.

Kávé, tea, rum és czukorka különlegességek áruháza.

Vidéki 5 kgramos postai megrendeléseket bérmentve szállítok. — — — — — direkt Hollandi kikötő városból szállított 25 féle valódi és legtisztább fölséges jóizú

KÁVÉ

NÉHMA Lajos József
kávé behozatali üzletében
Kazinczy-u. 16. SZATMÁR. Kazinczy-u. 16 kilója 1 frt 10-től fölfelé a legfinomabbig, mely mentve van fűszer-, festék, petroleum, száz meg száz ily erős és rossz illatú áruszagtól.
Árjegyzéket kívánatra azonnal bárkinek küldök.

Telefon 117. **!!Mindennap friss pörkölt kávé!!** Telefon 117.

A ki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az bizalommal fordulhat **VUJA JÁNOS** -hoz, SZATMÁR, Deák-tér, (Keresztes András-féle ház aki dusan felszerelt **czipő-rak'árában** csakis **valódi finom bőrből,** a már is világhírű haza. gyárában czipőket és csizmakat **nagyon is versenyképes árak mellett** hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbb rendű készítményt a szokásos bőr és talp utánzatokat teljesen kiküszöbölte, és a kinek áruí csínosság dolgában is párját ritkítja

Kívánatra bármilyen kivitelűczipők és csizmak mérték után is készülnek.